

Duško Bogdanović
NERVOZNE GODINE

Urednik
Zoran Kolundžija

Duško Bogdanović

NERVOZNE GODINE

PROMETEJ
Novi Sad

Draž Petrović

KO ŠARENA VRATA U TELE ...

Sećam se da je jednom u jednoj kolumni, devedesetih u Našoj Borbi, Duško Bogdanović pisao o novosadskom kafedžiji koji je banana-split preimenovao u “banana Novi Sad” kako bi se uklopio u tadašnje trendove, jer šta će nam, zaboga, na meniju hrvatski specijalitet u tom historijskom trenutku.

Možda je rat i počeo, jer niko nije znao da banana-split nema veze za Splitom, mada ima veze sa bananom, južnim voćem koje ne uspeva na ovoj našoj “što južnije to tužnije” destinaciji.

Severnjak koji piše o čudnom južnom voću, Dule Bogdanović, takve slatke jestive pričice, samo vezane za recepte od “teletine” piše u Danasu poslednjih desetak godina pokušavajući da u srpskoj medijskoj telećoj glavi u škembetu pronađe neki sistem ili antisistem.

Iako od teleće glave u škembetu niko ne može ponovo da sklopi glavu, Dule je ipak uspeo da sklopi sliku srpskog medijskog bučkuriša. Što znači da za razliku od mnogih kritičara medija, ponekad, sem u televizor gleda i u program.

I kao što je onaj novosadski kafedžija verovatno doživotno ostao ubeđen da su banane iz Splita hrvatski recept, te nije promenio meni, tako ni srpski mediji nisu mnogo slušali savete Duška Bogdanovića, jer valjda nisu shvatili da je kolumna “Teletina” recept za stvari koje se ne jedu, već gledaju.

Ali ne gledaju ko tele u šarena vrata, već kao šarena vrata u tele(vizor).

Dule jeste stari TV kuvar, pa za razliku od drugih TV kritičara, zna o čemu piše. On je onaj koji je stajao pod silnim reflektorima televizijskih studija, zna šta je program uživo, šta je život pred kamerama.

Ponekad deluje kao matoro čangrizalo, ali to mu savršeno stoji.

I to je Duletova prednost nad nama ostalima koji samo tako izgledamo.

2019

HRESTOMATIJA NAŠIH MEĐUSOBICA

Hrestomatija je, uz ostalo, izbor uzornih i poučnih mesta. Međusobice su razmirice, zađevce, raspre...

Dakle, u naslovu je već teška oksimorončina. Kako? Lepo. Srbija, brale...

Tako kako mi volimo sami sebe da mrzimo, teško je naći nešto slično, pod kapom nebeskom. Pogotovo kada je reč o upotrebi najžešće verbalne artiljerije u međusobicama. U toj stotomnoj "hrestomatiji" naših najgorih osobina, navek nas omeđuje neprobojna ograda: to činimo naj(slado)stasnije prema sebi samima. I ako nas loše emocije ponesu prema nekom drugom, nekom van nas samih, to traje kratko. Do brzog zaborava ili eventualno, do sveže prilike, kada se opet setimo starih neprijatelja. A, oni nam, zapravo, nisu ni potrebni.

Ni "šiptari", ni "balije", ni "ustaše"... Baš kao ni onomad Klinton, Šreder ili Bler. Lako mi na kraj izlazimo sa Vatikanom, sa ovim "podlacima" iz međunarodne zajednice, sa natovskim "zlo-tvorima". Sa "biciklistima", uostalom!

(Ruku na srce, sa nekima od nabrojanih i sa još mnogih drugih - kad naiđu takvi dani u burnoj nam istoriji - znamo i da se pomirimo, te se zdravimo, pred fotografima zajednički poziramo. Dobro, neki od nas...)

Ali, pomirenja nema sa najgrđim nam neprijateljem. Sa sobom samim!

Teška pljuvačina - šlajmara lansirana iz najdublje utrobe, negde oko pankreasa - mora da završi na svom. Na nekom koga znaš. Nekog sa kim si išao u školu, služio vojsku, navijao za isti klub, dočekaio penziju u istoj firmi, nekog iz komšiluka, štaviše bio u braku, izrodio decu... Zadovoljstvo je potpuno kada je taj izvredani - u bilo čemu, na bilo koji način, onda kada to nevoljno sami sebi priznamo - bolji od nas. Uspešniji!

Kadgod se, međutim, pod senkom kolektivne hipokrizije, znalo odabrano mesto za ružne reči, uvrede, nepristojno, bahato i bezobrazno ponašanje, i te su se loše osobine, štaviše, (bez)razložno prepoznavale samo u nekim profesijama. Tako se govorilo da se svađaju piljarice, da se prostači u birtijama i na pijacama, da kočijaši psuju, da se urla, vređa, pa i potuče, samo na stadionima...

Dabome, bilo je i izuzetaka, ali u cilju čuvanja javnog prostora i zaštite javne reči - opet licemerno - sve je beše, nekako skrovito, daleko od očiju i ušiju pristojnih i vaspitanih ljudi.

Danas, dočim, nezaobilazno se prostači na konferencijama za medije najviših državnih zvaničnika, vređa se najprimitivnije u narodnom parlamentu, razbijaju se glave - u po bela dana, na gradskim ulicama - političkim rivalima, preti se smrću neistomišljenicima po internetskim portalima i društvenim mrežama, dernja se na političkim skupovima, najgore se kleveće po medijima, televizijama sa nacionalnom prohodnošću, posebno... Javno da javnije ne može biti, na očigled zblanutog sveta.

Povod? Razlog? Ma, nema veze. Ne treba! Može i "nako".

To nam je u krvi. Tradicija. Pokušajte nekom strancu da prevedete, a potom i pojasnite obožavanu kazalicu "da komšiji crkne krava". Što krava? Zašto baš komšiji? Eto tako!

Sećate se stihova: "Kolariću, Paniću, pletemo se samiću. Sami sebe zaplicemo, sami sebe otplicemo..."

Ko je autor? Pa, narod sam, dabome...

PS Moji prošlosedmični predlozi za narečenu “hrestomatiju”: Vučićevo i Brnabićkino - bilo koje od mnogobrojnih - obraćanje novinarima, prostačenje SNS poslanika u Skupštini, klevetničko i ogovaračko pismo bivše košarkašice Milice Dabović dojučerašnjim saigračicama i selektorki Maljković, šovinistička reagovanja nakon odluke Đokovića da angažuje u svoj štab Hrvata Ivaniševića, pljuvačine po forumima i “medijima” nakon gostovanja političara Sergeja Trifunovića na N1...

Slobodno dodajte svoje favorite!

DANAS ZA SUTRA

Posle bezmalo tri meseca, ljudi sa srpskih ulica gneva i nade, dobili su nešto, relativno opipljivo.

“Sporazum sa narodom” izvesno nije štivo - ni po visokoumnosti, ni po genijalnim rešenjima, ni po neočekivanim propozicijama, ni po stilu, ni po leporekosti - koje će zbog svoje izuzetnosti, obezbediti zavidno mesto u političkoj istoriji ovog naroda, ali JESTE zbir ideja i obećanja koji je, u ovom času makar, vrlo dobrodošao, budući da šetačima - od Subotice do Gračanice - nudi okvir, zajednički akcioni imenitelj zapravo, za buduća okupljanja i, pritom, od njih, od svakog pojedinačno - ko to želi i hoće - iste potpis, imenom i prezimenom, kao zalog da se ne odustane, da se nastavi do sudnjeg izbornog dana - kada se uslovi tako nešto steknu - i, možda i važnije, kako dalje i kuda - u tim novim okolnostima, sa novom vlašću - voditi Srbiju.

Važi to za onu stotinu hiljada odvažnih i nepokolebljivih ljudi na prestoničkim ulicama, pa redom za desetine hiljada takvih u Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu... u ostalih pedesetak gradova širom domovine, pa tako i do “onih 19”, kako je lokalni žbir precizno izbrojao, a može biti, najodvažnijih i najnepokolebljivijih, u Kosovskoj Mitrovici.

Važi to - i đuture i pojedinačno - za one mnogim kamerama usnimljene, crvenim tačkicama obeležene, u režimske teftere upisane, pa tako i otpisane, za one ocinkarene, izgovarane, odvratnom podrepaškom propagandom, izvredane, omalovažene...

Za sve one koji su, ili potpisom, ili makar prisustvom na ulicama četvrtkom, petkom i subotom, podigli obe ruke za ono, za šta glavni uzročnik protesta, Aleksandar Vučić imenom i titulom, veli da je “skup neverovatnih gluposti.”

Eeeee, ono “verovatno” će ga stići. Kad-tad.

Nažalost, najveći deo naših sudržavljana nema blagog pojma, šta se uistinu dešava na ulicama gneva i nade. Mediji pod “dobrovoljnom” prinudom režima sva ta okupljanja maksimalno ignorišu. Slikom i slovom. Svako od šetača će vam kazati da se, pored onoga što čuje sa nekog kamiona, razglasa ili megafona, o protestima, informiše u medijima kojih ima koliko i prstiju na šaci jedne ruke. Ali, obavezno, detaljno i profesionalno na stranicama dnevnog lista Danas.

Pošto je narečenim “Sporazumom” opozicija, dakle svih 32 (ne)formalna politička subjekta, stala iza i ispred šetača, neka se potruđe, akcijama, idejama, novcem konačno, da se organizuju novi vidovi obaveštavanja građana. Naročito onih koji ne izlaze na proteste.

Zašto ljudi koji stoje iza narečenog teksta - još jedan predlog - ne nađu način da se otkupi dodatno štampani tiraž novina Danas i isti podeli protestantima, makar onih dana kada se okupljanja dešavaju?

Ljudi će tako prvo dobiti poklon, uveriti se u kvalitet izveštavanja i potom, svakodnevno, nastaviti da taj dnevnik čitaju i kupuju. Logično?

Zašto Danas u rukama, a visibaba za reverom, ne bi bio znak prepoznavanja i političke identifikacije? Čisto da se zna, ko je (bio) ko. Valjaće za sutra...

PROMOCIJE STRAHA

Minule srede - u elegantnom ambijentu prestižnog beogradskog hotela - moj "klasić" sa FPN i višedecenijski kolega Milojko Pantić, predstavio je svoj književni prvenac "Nebo se otvorilo".

Naslov, naravski - identičan onom antologijskom Pantinom pokliču, kojim je propratio uspon Crvene Zvezde, prvo na fudbalski Mon Blan, a potom i na Mont Everest - sugeriše da je dobar komad knjige, posvećen tom sportskom uspehu nad uspesima, ostvaren pre 28 godina, a zabeležen za sva vremena u istoriji zemlje koje više nema. Nekada se zvala Jugoslavija.

Milojko - stilski izvanredno, poput kakvog pedantnog faktoljupca precizno, bez dlake na jeziku kako to najčešće čini - piše i o fundamentalnim događanjima iz porodičnog života, o ključnim momentima iz prebogate karijere, ali - što knjizi daje poseban štih - prenosi svoje tekstove koji svedoče o njegovom naglašenom političkom aktivizmu, najčešće napisane na stranicama novina Danas. Plus, rečenice izrečene, proteklih meseci, u emocionalnim nastupima, kao učesnik, događanja hrabrosti, znanog kao protest "Jedan od 5 miliona".

Na promociji, dajući događaju posebnu vrednost, mudro, a le-poreko besedili su profesor Ratko Božović i publicista Milan Vlajčić, a izvode iz knjige - najbliže onome kako bi to Pantić sam (u) činio - interpretirao je glumac Ivan Bekjarev.

Među sotinak prisutnih, bio je samo jedan igrač iz te legendarne ekipe, jedan bivši i jedan sadašnji član uprave Crvene Zvezde!

Jedna lokalna televizijska ekipa i nekoliko novinara, više prijatelja i poštovalaca, nego li onih koji su došli da profesionalno isprate nesvakidašnji događaj. Sramota!

Razlog? Dajte, pa nismo deca. Strah! Raznih vrsta. Najčešći onaj, siguran sam, uzrokovan pomisli da prisustvo, ne notira neka cinkaroško-doušnička spodoba, i u “službenoj belešci”, dostavi Tamo-gde-treba.

Jer, (nekada) popularni Panta, koga su mnogi navijači, posebno oni tetoviranih srca u crveno-bele boje slavili kao “dvanestog igrača” te besmrtno generacije, danas je žestoki kritičar aktuelnog režima i posebno njegove svekolike personifikacije.

E, to je pošast! Nedopustivo. Za izbegavanje!

Stoga svako od pozvanih sa manjkom ljudske hrabrosti i elementarnog dostojanstva, a sa viškom apologetskog i ikonopoklonskog u sebi, unapred, ne znajući šta će se te majske novobeogradske večeri uistinu, dogoditi, sebe su, u “samoodbrani”, iz svega isključili: urednici medija pod režimskom kontrolom, novinari, poneki dojučerašnji Pantini prijatelji i saradnici, aktuelni članovi Zvezdine uprave, igrači... navijači. Oni koji kao pesmicu, naizust, znaju sve Pantićeve stilske figure iz vremena slave i ponosa.

Znam za tu pojavu, već tridesetak godina. Tako je bilo na gotovo svim predstavljajima mojih knjiga. Uvek je neko pozvan - isključivo zbog moje “političke nepodobnosti” - bio odsutan. U Miloševićevo vreme, Koštuničino, Tadićevo...sve do spomenute srede u Vučićevo nedoba, kada sam sedam sati pre Milojka, takođe u Beogradu, bio u sličnoj situaciji.

Nije pomoglo ni to što su u hramu leporekosti, Vučićevoj zadužbini, o mojoj knjizi “Ljudi od vode”, u izdanju novosadskog Prometeja, besedili erudite ili žurnalističke gromade poput Radovana Popovića, Ratka Božovića, Zorana Kolundžije, Slaviše Lekića, Ivana Mrđena i Milojka Pantića, uz prisustvo finog, poštenog i pametnog sveta, kojeg se ni Rim, London ili Pariz ne bi postideli... neki pozvani i očekivani, ipak nisu došli.

Iz predostrožnosti! Ne mislim pritom samo na kolege iz režimskih medija. Njih i razumem. Donekle! Ali uz izvinjenja - nekad vrlo argumentovana, nekad uz “samo tetki da odnesem lek”, nisu došli ni oni iz medija o kojima vrlo dobronamerno i, uglavnom pohvalno, pišem. I kada sam ih retko kritikovao, bilo je to po pravilu na adresu rukovodilaca ili samozvanih zvezda. “Uklizao” sam u njihove prebldovane sujete ili zagrebao po lažnim im pozlatama. E, to (mi) se ne zaboravlja. Ako, biće, bože zdravlja, još prilika. I za njih, ali i za mene...

NA JANIKIN NAČIN

Janika Jakubec - za nas tadašnje šiljokurane čika Janika - bio je višedecenijski domaćin na šljakastim terenima tenisera Vojvodine, a zimi i na klizalištu, istoimenog hokejaškog kluba.

Mi najmlađi prvotimci - Jova "Patak" Jovanović i ja, češće od ostalih - imali smo zadatak, ali da budem iskren i privilegiju, da Janiki kasno uveče, sve do ponoći - nekad i docnije - pomožemo u "polivanju" leda. Naime, nakon što se smene za građanstvo i hokejaški treninzi završe, a teren dobro očisti od snega ili klizaljka sastruganog leda, sledilo bi zalivanje ledene površine iz ogromnog, dugog šmrka koji bi se, naročito ako je temperaturni minus tokom noći bio dovoljno "debeo", pretvarao u glatke slojeve novog leda. (Da ne zaboravim, nagrada za pomaganje, ali i žešća privilegija, sastojala se u tome što smo mogli besplatno da se klizamo kada god zaželimo, podrazumevajući i u onim najposećenijim, "švalerskim" smenama.)

Između dva kruga zalivanja, dok se led "gojio", mi smo u svlačionici, uz peć bubnjaru na čijoj se plotni obavezno nalazilo plavo lonče u kojem je Janika sebi kuvao vino - nekad i nama dvojici dozvolio po čašicu - i pričao priče po vrlo neobičnoj dramaturgiji. Naime, on je imao mlađeg brata koji je bio živo čudo. Najjači u varoši, najbolji sportista, nadaleko čuveni srelomac... E, kada bi, recimo, posle neke tuče u kojoj je trijumfovao došao kući, dobio bi batine od starijeg brata, ili kada bi pobedio u trci sa biciklima, sledio bi poraz od Janike u novom trkanju, najlepša bratova devojka,

završavala je negde u vrbaku na obali Tise, sa Janikom dabome, i sve tako... Neobično, zar ne? Brat je bio prava sila u svemu i svačemu, ali šta mu je to vredelo, kada je bio u senci nenadmašnog Janike.

Setio sam se ovog, za moje odrastanje vrlo zanimljivog čoveka, pre desetak dana, nakon što se Liverpool popeo na tron fudbalskog vladara Evrope, i kada je u ovdašnjim “medijima”, ali i onim, takozvanim ozbiljnijim, nastavljeno šenlučenje početo još jesenas kada je Crvena Zvezda u grupnoj fazi Lige šampiona, savladala, pokazaće se, budućeg vladara. Bio je to novi čin u predstavi nekontrolisanog slavlja. Onomad je, da podsetim, u sveopštoj euforiji čak i šef države Vučić, uoči, u to vreme, ko zna kojeg po redu, briselskog (i inog) viđenja sa prištinskim pandanom, govorio da ne očekuje čudo, koje se, po njemu, dešava “svakih pet, deset ili dvadeset godina, kao kad Zvezda pobedi Liverpool.”

Junak tih dana bio je, naravski, dvostruki strelac Milan Pavkov, mladić za kojeg do tog Zvezdinog trijumfa, nisu čuli ni mnogi “cigani”. Dobro “delije”!

Šta sve o njemu nije napisano: kako je počeo sa fudbalom, zašto je počeo, gde je nastavio, potom mišljenja bivših i sadašnjih drugara, trenera, saigrača... Onda, izjave viđenijih “zvezdaša”! Tako je Vesić, neformalno prvi čovek prestonog grada, kao u šali, predlagao da mlađani golgeter dobije ulicu u Beogradu. Terzić, najplaćeniji činovnik u klubu se hvalio kako je u svlačionici, pred početak utakmice, u motivacionom govoru (“a la major Gavrilović”, valjda) poručio Pavkovu da “uradi nešto veliko, zbog čega će dobiti spomenik u rodnom Begeču.”

Minulih dana, nanovo, sve beše kao po čika Janikinom principu: šta vredi Liverpoolu titula evropskog vladara, izeš to što ga slavi višemilionska armija fanova diljem ove naše Kugle, džaba im Klop, Van Dajk, Salih, Kante, Firmino... kada su onako isprašeni, “od starijeg brata” na sred “Marakane”?

Da parafraziram - toj krađi tuđeg šoa u čast - ssevremenog Duška Trifunovića, a kojeg se sa setom i zadovoljstvom nanovo sećam, čitajući, baš ovih dana, izvrsnu knjigu mog “garija” Bogice Mijatovića: “Šta bi dao da si na mom mjestu...”

POHOVANI MOZAK

Pretpostavljam da ste uočili zanimljivu pojavu: ljudi poštovanih imena, dokazanih dela, sa snažnim moralnim integritetom - u svojim, odveć retkim, javnim nastupima - imaju potrebu da, pre no što odgovore na pitanja koja su u (in)direktnoj vezi sa politikom, ovom aktuelnom posebno, naglašeno podvuku da nisu politički analitičari, već da govore isključivo, kao građani, u sopstveno ime.

Neće hrabar svet da ga poistovećuju sa gomilom iznajmljenih palamudžija što šparta od studija do studija odvratnih prorežimskih televizija, ili da su sa “sličicom svojom”, na stranicama još gorih tabloid(iot)a, u društvu sa istovetnim protuvama i lažno se predstavljaju kao osobe koje se, šatro, bave društvenom analizom.

A, ne tako davno, beše to ozbiljan i cenjen posao koji je podrazumevao argumentovan stav, odvažno mišljenje i odgovornu kritiku države u kojoj se živi ili, ne manje bitno, da se bavi osobama - imenom i delom - angažovanim u raznim oblicima javne delatnosti. Od politike do sporta.

Neće pošten svet da se meša sa pomijama, jer zna da ga, tako uflekanog, čekaju - kako bi se u Sremu kazalo - “svinji”, sa razjapljenim čeljustima, iznad valova.

Neće dostojanstveni i moralni svet u društvo se polupismenim verbalnim muljatorima koji nijednu božiju rečenicu ne mogu da izuste bez bezbroj “ovaaaj”, “misliiim” eekaanja, mumlanja, uz “svašta nešto” i sličnih “da tako kažem” argumenata, koji - ti ar-